

1.
Davidis Abercrombii,

M. D.

De Variatione, ac Varietate

PULSUS
OBSERVATIONES.

Accessit ejusdem Authoris

NOVA MEDICINÆ

Tum Speculativæ,

Tum Practicæ Clavis.

SIVE ARS

Explorandi Medicas Planimarum,
ac Corporum quorumcumque
Facultates ex Solo Sapore.

L O N D I N I :

Impensis *Samuelis Smith*, ad insigni-
Principis in Coemiterio Divi Pauli.

M D C L X X V.

Honoratissimo

Ac Nobilissimo Domino,

D. ROBERTO BOYLEO,

Scientiarum utilium propagatori,

Atque Auctori Magno.

PAtere, *vir Nobilissime*, ut geminus hic studii, experientiaque meæ foetus, quam à Parente suo nequit, à celeberrimi nominis tui splendore, lucem trahat.

A 2 hat.

hat. Quod cum dico
non tam B O Y L I A N Æ
gentis, tribusque tuæ,
notam ubique Nobi-
litem indico, nam,

*Et genus & proavos, & quæ
non fecimus ipsi*

Vix ea nostra puto,-----

Quam partam tot in-
terituris nunquam in-
genii tui monumentis
apud Britannos, exte-
rosque jampridem fa-
mam. Quicquid igitur
clari adeo nominis sub
auspiciis in lucem
pro-

prodierit, nescio quo
curiositatis stimulo
speque operæpretii
homines irritaturum
est, quasi nihil nisi
magnum, limatum,
omnibusque numeris
absolutum tanto phi-
losopho offerri posset,
aut deberet: quam-
vis autem futurum
non putem, ut eorum
quos ejuscemodi quæ-
piam ratio ad gemini
hujus opusculi inspe-
ctionem allicuerit, ex-

pectationi fiat satis,
illud tamen asserere
ausim harum quarum-
cumque schedarum
lectionem. Ipsis non
fore prorsus inutilem,
vel hoc nomine quod
non vanis, vagisque
ratiociniis, sed sensu-
um præcipuè, raro fal-
lentium testimoniis
innitantur: posterioris
enim tractatuli ut
Gustus extitit parens, i-
ta ejusdem futurus est
& patronus & judex;
Qui

Qui quidem quantumvis mancus, mutilusque videatur, compendiosioris certe *Botanicae* non contemnendum forte rudimentum fuerit. Quod ad tractatulum priorem attinet, quem exercitus in nosocomiis frequenter circa ægros, sanosque etiam persæpe *tactus* Genuit. Pauca quidem hoc ipso super argumento jampridem scripsi, quibus

bus foelicius meritis
fatum obtigit : hæc
jam istis adjicio & no-
va, & prioribus ob re-
petita identidem ex-
perimenta longe cer-
tiora. Cæterum qua-
liacumque demum
hæc opuscula fuerint,
gemina hæc tibi ceu
munuscula offerenda
putavi, quod ea non
ex intrinseco ipsis pre-
tium, quod fanè per-
quam exiguum esse
non diffiteor, sed ex
offe-

offerentis animo æstima-
maturum te probe
norim. At ne rebus te
novis in reipublicæ
litterariæ emolumen-
tum semper intentum
diutius interpellem,
pretiosissimi tibi tem-
poris dispendio mo-
lestiam pluribus non
creabo, tui interim non
verbo tenus, sed reip-
sa

Observantissimus,

D. A.

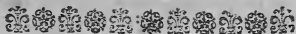
Author Lectori.

Benevole Lector,

AN quod omnium pene sermone de Medicis Sinensibus percrebuit, qui præterita etiam morbi cujuscumque symptomata ex venæ micatione discernunt, vero necne conforme sit, dubius omnino hæreo: certum tamen mihi exploratumque est præsentem ægri penitus nosse statum adeo peculiare Medici esse munus, ut qui hac imbutus Scientia non fuerit, Empyricis, non Medicis merito annumerandus sit. Quot tamen artis etiam Apollineæ professores

*seffores reperias, qui pulsum ex
 consuetudine cum ægros inuisunt,
 non ex arte, sed comicè attrectent :
 qui quidem fortuitò plurima om-
 nem in eventum periculi interim
 omnis securi, quia prorsus nesci
 summo ægotantium damno præ-
 scribere solent : Certâ igitur pul-
 sus seu præcipuarum venæ mica-
 tionum notitiâ his omnibus ob-
 viam itur incommodis : hanc e-
 nim qui sibi comparaverit, apta,
 opportunaque fere semper, extre-
 maque tantum in extremis certo
 pulsus motu indicatis ministra-
 bit, omnemque ægoti in pèjus,
 meliusve mutationem lynceus ob-
 servabit, unde aut quæ nutantem
 naturam confirment, aut quæ su-
 perantem, jam morbum ad ulteri-
 orem,*

orem, integramque demum victoriam juvent, tempestivè, atque opportunè præscribere poterit. Quia autem hæc nemo probè norit qui tum Variationem, tum Varietatem pulsuum, non intellexerit; meas de utrâque Observationes variis factas in nosocomiis Paucis hic tibi Proposui: quæ quam minimè à vèro devie sint, ut me aliquot annorum Experientia docuit, te quoque ut spero, si tamen tactu, aut facultate potius diversam tactûs, à pulsu, affectionem discernendi polleas, tua quoque ipsius, confido, docebit, vale itaque atque alino non ingratus labore fruiere.

D E

Variatione & Varietate

Pulsûs

OBSERVATIONES.

Pars Prior

De Variatione Pulsûs.

SECT. I.

*Pulsûs quid? Quæ præcipuè ejus
Variationem inducant.*

N*Ili fontibus meo quidem Judi-
cio obscurior pulsûs origo est :
five enim ad qualitatem quamdam
pulsificam ut Aristotelici ad occultas so-
lent,*

lent, confugerimus, five innatum arteriis, musculisque, aut à Spiritibus minusque otiosis sanguinis particulis impressum iisdem motum qui pulsus dicitur, finxerimus, vix quidquam tamen adduxerimus in medium quod illustriorem aliquam veri speciem præse ferat : quamvis, cum hinc ingenitus quidam arteriis, musculisque emissio omni sanguine motus ipsius experientiae testimonio in animali mortuo sæpe comprobetur, inde verò subtiliorum agitatio Spirituum quibus obvia, ac sponte præsertim mota facilius moveantur, satis superque elucescat, nihil me nimium verò absimile dicturum putem si *pulsus* ex Spirituum, arteriarum, ac musculorum conjunctim motu proficisci dixerò non tam eo consilio ut veritatem attigisse, videri velim, quam ne tantam difficultatem, silentio penitus præteriisse videar. Quare suam unicuique adeo densis in tenebris mentem lubens permitto, atque ut nullius hæc super re in verba Magistri Juro,

Juro, ita meis nemo, si ratione nolit, per me licet, fidem verbis habeat. Quo circa cum fluctuet animus, dubiusque hæream, quid de obscurâ *pulsus* origine conformiùs rationi sentire oporteat, utiliora longe hac speculatione quam felicioribus ingeniis relinquo, certioraque proponam cum non vanis ea conjecturis, sed certissimis sensuum rarò fallentium testimoniis innitantur. Quemadmodum igitur quid reipsâ fortuna sit licet vix explicare possimus, instabiles tamen ejusdem vices, inconstantiamque quotidianâ pene experientiâ sentimus, ita prorsus quamvis *Pulsus* originem explorare intimè nequeamus, ejusdem in momenta mutationem, variationemque, nisi tangendi facultate destituti fuerimus, nescire non possumus. Quæ quidem consideratio magni omnino momenti est cum hinc certiùs quam ex quovis exteriori phænomeno non corporis modò habitus, sive laudabilis fuerit, sive secus, dignosci queat, sed
etiam

4. *De Variatione ac*

etiam quos in *Microcosmo* tumultus externa quam plurima, quæ *pulsus* variant, ciere queant: *Pulsus* autem *Variationem* nisi quandoque insigniorem ii tantum facile perceperint, qui repetitis sæpe vicibus, atque quotidiano pene aliquot annorum exercitio *tactum*, tum ad suum, tum ad alienum etiam *pulsus* non indiligenter erudierint. Id autem à me cum impigrè peculiari semper studio factitatum fuerit, ex *Pulsu*, signis vix fallentibus, tum ad corporis, tum ad animi temperamentum spectantia plura quædam colligere soleo quam hîc referre expediat, aut etiam liceat, quod ea maximè è quibusdam arteriarum undulationibus pendeant, quibus ita ut intelligantur explicandis nulla sat apta hætenus vocabula adinventata sunt. Ut igitur *Pulsus Variationem* prius, quam natam hinc *Varietatem* exponamus: illam hæc, multaque adhuc forsitan alia certissimè inducunt, *Clima*, *Tempus*, *Temperamentum*, *Ætas*, *Diæta*, *Passio*, *Morbus*:

Morbus: De quibus ea tantum dicam
quæ propria ipse experientia didici:
quod semel hic annotasse sat superque
fuerit.

SECT. II.

Clima.

C*Lima* autem hic non latiore tan-
tum sensu, sed strictiore etiam
minûsque usitato pro vario locorum
in eadem regione situ, usurpo: quo-
cumque autem sensu sumatur, *pulsura*
teste in dies experientiâ haud dubiè im-
mutat, hoc est alium ab ejusdem motu
alio in climate motum inducit: quod
hac ratione, multiplici mox experien-
tiâ, confirmandâ probari poterit: duo
enim omnino quâvis in regione spe-
ctanda occurrunt, soli scilicet ipsius
temperamentum, Cœlique temperies;
neque enim à Cœlo tantum corpora
nostra patiuntur, sed ab ipsâ etiam
B terrâ,

terrâ, emissis quibus variè afficiantur vaporibus, quod à celeberrimo Boylio alicubi observatum est ac probatum : cum itaque alibi Cœlum obnubilum, pluvium, densumque sit, serenum alibi, solum, tenueque fere semper, ac solum pariter ipsum varium maximè esse constet, paludosum Scilicet, nemorosum, aquaticum, fossilibusque omnis generis imprægnatum, fieri nequit ut non plurimæ, variaeque omnino hinc existant corporum nostrorum affectiones, quas ex Pulsu graviore, pleniore, remissione, acutiore, subsultante, magisque vel minus intermittente peritior quis facile dignoscat : Vel enim extimas corporis partes corpuscula sive è Cœlis prolapsa, ventove advecta, sive è terris erumpentia arctius premunt, vel patefacto sibi per cutis poros aditu intima Microcosmi adyta pervadunt : utrovis autem modo res contingat, necesse est, vel me tacente, ut intestini Microcosmi motus aut partium compressione,

sione, aut irritatione tardiores, vel velociore siant, aut forte etiam, ut quandoque contingit, omnino supprimantur. Ex his peculiare observatorum à me rationes, causasque pro captu quisque suo deducere poterit: atque ut quid potissimum in Cælo Gallico, Attico etiam suaviore observarim, paucis primùm exponam. Hominum illic Pulsus integrâ valetudine, de quo tantum statu intelligendî adhuc sumus, longe æquabiliores, quam reliquis in Europæ partibus quas quidem peragrarè mihi licuit, comperi, celerior licet ibi quam alibi, ut & liberior artèriarum pulsatio, de indigenis loquor, esse soleat: qui tamen nemora, Loca paludibus insita, vel obsita aut metallicis fodinis superimposita colunt, his ut sæpenumerò animadverti obtusus, aut quasi consopitus etiam in Gallia Pulsus est: quem acuunt *Burgundis*, quos inter quadrienium non otiosus vixi, generosissima, quæ non procul ab urbe *Belnenst* crescunt vina, mitigant

verò Campaniæ Incolis Rhemensia longe mitiora, communemque aptiora in usum. Germanis, porro, Belgisque, generatim loquor, necnon Anglis, Scotisque incertus admodum est *Pulsus* ob liberaliorem, aut illiberaliorem potius potum, nimiumque carniū esum, ob nimiam quandoque venerem otiumque, vitam denique, ut verbo dicam fere ex legem, ex quā Scorbutici hīc plerique, Hydropici, IctERICI, Apoplectici non pauci, Hecticique quam Plurimi: sed ut peculiaris quiddam adhuc superaddam, profundus quantum ego quidem animadvertere potui, & quasi ebriorum more, nutans titubansque *Pulsus* in Germanis, in Belgis languidior, in Anglis, Scotisque præsertim plenior, acutiorque observatur: quamvis ob rationes forte superius allatas in eodem hi populi statu, *exceptis excipiendis*, vix unquam Diu perseverent. Cæterum quovis sub Cælo aliter iis vena micat, qui montium juga, aliter iis qui aperta inco-

incolunt æquora, aut subiectas montibus valles, aut loca etiam nemorosa: his enim qui altiùs habitant, solique propiores, pernitiùs movetur Pulsus quam humilium plagarum incolis, in quibus fere semper diastolem systole comperi pigriorem.

SECT. III.

Tempus.

Ipsa Temporum Variatione Variari quoque Pulsus micationem ii omnes qui pulsum aliquando, aut suum, aut alienum curiosiùs attrectarint, probè norunt: pluvio enim tempore, teste experienciâ, liberiùs fere micat quod tum forte extimas corporis partes incumbentis atmosphæræ pondus non tantum premat, quippe quæ vaporum jam e nubibus resolutorum lapsu levior evadat, ut ex Mercurii in Barometris descensu liquidò liquet:

quamdiu autem sereniore jam Cœlo
suspensæ manent exhalationes, vapo-
resque, premuntur quamvis pressio-
nis sensum ipsa consuetudo tollat, aeris
undique incumbentis pondere corpo-
ra nostra, quorum proinde partes, ner-
vi, puta, & Arteriæ, Musculi, &c. Sui
quadam contractione seu systole ex-
cludunt à se copiosum humorem qui
variis modis, viisque à corpore secer-
natur: unde liberior, æquabilior, ac
quasi hilarior, Musculorum, Arteria-
rumque micatio existat. Porro *cæte-
ris paribus* omnibus firma valetudine
gaudentibus turbatiùs micat Pulsus
vere, quam æstate, quod tum tempo-
ris ipsam ubique naturam fermentatio
quædam exagitet; quâ fit ut quidam
in omni vitâ prædito succi alimentitii
commotione tumultus contingat. Per
æstatem verò præsertim calidiorem,
languidiorem in plerisque Arteriarum
esse motum constat, quem & in mul-
tis etiam valentioribus, aut exilem
admodum, aut vix nisi à motu, potu-
ve

ve vini generosioris perceperis : iis tamen in regionibus in quibus sedatior æstus est, robustiore plerumque Pulsus motu tactui etiam minus erudito æstivo tempore sese oggerit : qui deliquium in plerisque sub autumnum pati videtur, quod forte insiti Arteriis motus adjuvatores animales spiritus phœbi jam recessu, pristino destituantur vigore, quem mox ingruente hiemis frigore resumunt : arctiore enim jam pororum obstructione, quæ prius iis patentioribus quasi spirabant, clementia calorem corpuscula violentius minore jam intus in spatio, & se & Arterias movent : sed neque tantum diversæ anni tempestates diversitatem Pulsus efficiunt : quâvis enim diei horâ si accuratius quis observare voluerit, non levem ejusdem mutationem perceperit : has autem præcipuè variationes ipse notavi quas fere easdem quotidianâ quisque experientiâ probare poterit. Statim à somno quietiore, æquabili plerumque micatione

temperatum diffuso per corpus sero, sanguinis Spirituumque ardorem indicium haud obscuris Pulsus indicat: à somno turbatiore turbatior quoque est, tenuior tamen & acutior solito: turbatio quidem ab impeditâ, obstructione quâpiam sanguinis circulatione, tenuitas verò ab ipsâ spirituum quasi à vigiliâ debilitate oritur: quocirca plenior à spiritibus Arteriisque conjunctim motus expectandus non est: varii pariter corporis reliquum per diem tum situs, tum motus, passionisque, ut suo loco dicemus, quiesque ipsa variè Pulsum immutant; equitatio præsertim, celerem sed inæqualem ac quasi quadrupedantem Pulsus motum gignit: modica interdiu deambulatio vel repetito aliquoties per cubiculum ita redituque ad liberiores spirituum atque Arteriarum motum plurimum conferet: quem & impeditum sæpe numero extricavit. Si quis pluribus per diem & arduis intentus negotiis fuerit, debilem, fluctuantem, incertam, si

præsertim incoenatus concesserit cubitum, *micationem* sentiet.

SECT. IV.

Temperamentum.

CUM *Temperamentum* ex vario partium corporis situ, connexionequæ inter se oriatur, variam inde enasci Pulsus *micationem* necesse est: hanc enim corpusculorum copora nostra constituentium connexionem non aliunde proficisci putem, quam à spiritu animalium, innatoque musculorum, atque arteriarum fibris contractionis, ac dilatationis motu; pro cuius majore, aut minore velocitate, ut arctior, aut solutior machinæ corporeæ compages est, ita majore, minoreque celeritate sese exserunt, micantque Arteriæ. Quam varium itaque futurum temperamentum est, tam varium quoque *Pulsus* agnoscamus oportet: in
nemine

nemine autem inconstantiorum ejusdem micationem offendes quam in iis qui omnium hominum constantissimi perhibentur, in iis inquam quos ab atra bile *Melancholicos* homines vulgò dicunt: interdum enim omni eos Pulsu prorsus destitutos crederes quod exigua adeo sit, profundaue intus venarum micatio ut vix aut ne vix quidem sentiri possit. Quæ tamen interdum frequenti adeo, violentoque sese motu prodit, ut jam vehementissimo febris paroxysmo corripit eos existimares, aliàs tamen tam quieta, tranquillaque est ut ejuscemodi homines temperamentum ad pondus nactos putares: fluctuat denique his interdum Pulsus, non rarò serpit, atque in gyrum etiam, quod mirère quandoque agitur: quæ inde omnia oriri fortè non nimium absimiliter verò dixerimus, quod innumeris ejusmodi homines, seriisque speculationibus, varios spirituum, Musculorum, Arteriarum, Venarumque motus inducant: dum

dum enim rebus ab humanis quasi abstracti, reductique in seipsos altiori sese tradunt speculationi, tanta subtilium, atque ignearum corporis partium expiratio fit, ut *Pulsus* spirituum jam adminiculo pêne destitutus quodammodo sepultus videatur, qui exserit sese rursus ac reviviscit ubi reportatâ jam de difficultate quæ meditationis argumentum fuerat, veluti victoriâ animus ad se successu lætus redierit. Fluctuationem verò ac circulationem ipsa rerum difficilium atque incertarum speculatio gignit. Jam in quibus bilis principatum obtinuit, his elatus plerumque *Pulsus* accidit quod innatus, Musculis, Arteriisque motus ardentiorum in hoc *Temperamento* spirituum impetu plurimum augeatur: quoties tamen nimius æstatis ingruit æstus, *Pulsus* in his sine viribus, evanescere solet: Patefactis enim *ambientis* calore poris, subtiliores, agilioresque qui intus in virium supplementum ultro citroque commeant spiritus,

spiritus, continuò erumpunt, ac continuè, donec tota Microcosmi Machina præ languore ac debilitate diffluere videatur: Porro sanguineis æquabiliùs, quam reliquis hominum vena micat, quia majore in his spirituum copiâ contingit ut viæ minus obstruantur, rariùsque proinde motus, aut interruptus quiescat, aut imminutus, pigrior percipiatur: Plena itaque, liberaque fere semper *Temperamento Sanguineo* diastole est, atque æqualibus fere temporum spatîis diastoles, systolesque reciprocatio. Phlegmaticos denique ex Pulsu semper tardiore licet fat æquali dignosces, quem tamen in Scorbuticis, atque hystericis cujuscunque temperamenti varium ac mutabilem in momenta comperies.

SECT.

S E C T. V.

Ætas.

U T ipsum partium corpus humanum conflantium immutat contextum ætas, ita omnes earumdem motus, Musculorum præsertim, Arteriarum, Venarumque, quemadmodum omnes norunt, maximè varios efficit : Pusionibus itaque, infantibus, puerisque circiter quadrimis, tenuis plerumque, nec sat interdum obvia tactui etiam exercitato, atque erudito Pulsatio est, non tam ob spirituum inopiam, quam ob copiosioris lymphæ affluxum, quæ subtiliorum, magisque igneorum corpusculorum liber commeatus prohibetur; unde fit ut ingenitus Musculis Arteriisque motus non parum imminuatur: obtusi enim atque hebetati quia copiosiore lymphâ diluti spiritus Solitum *fibris* impulsum imprimere neque-

nequeunt. Jam verò ubi majores tempore vires fuerint, discusso superfluo humore aut crebriore exercitio, aut vehementiore nunc corporis calore extricat sese *Pulsus*, Pulsatque tactum etiam hebetem, atque inassuetum ea vi quæ intemperiem quandoque minus expertis febrilem exhibeat. Validior hic *Pulsus* impetus ferius frigidis in regionibus quam in calidis oritur, feriusque desinit; forte quod his in plagis cum *ambientis* calor continuè vehementior nunquam sit, nec crudos in junioribus humores citò digerere, nec innatum proVectiorum calorem ob poros frigido in climate magis compressos faciliè dissipare queat: quocirca calidiorum climatum incolis, sub quadragessimum fere annum *Pulsus* debiliior evadit, qui minùs torridis in regionibus, natis, ac educatis, etiam annum altra quinquagesimum vegetus percipitur. Cæterum Senum firmâ quamvis valetudine fruentium ut fallax robur, ita fallax omnino incertusque

que Pulsus est, quod à temperamento cuius aeris impressioni facilè obnoxio non absimiliter verò oboriri putarim: cum pluribus enim in Galliâ atque alibi senibus, variis temporibus perquam familiariter vixi, quibus vena sereno Cœlo segniùs micaret, concitatiùs verò pluvio, at sævientibus vehementiùs ventis trepidaret quodammodo, ac quasi nutaret interdum, à somno autem liberior foret, interdum postea adeo mutabilis ut alia esset lucente sole, alia eodem nubium objectu oculis subtracto diastoles, ac systoles reciprocatio: quin etiam in senè quodam jam morti proximo Pulsum aliquando offendi plenum, vegetum, validoque quod præcipuè, mirabar, ferientem ictu tactum: hanc tamen in hoc *silicernio* micationem, lethalem ut reipsa fuit, pronunciaui, quod dicto citiùs variationem mox in eâdem, *recessum*, *accessumque* subitum, *nutationem*, ac quasi *circulationem* quamdam gnaro horum omnium motuum, atque aliorum
quam

quam plurimorum tactu perciperem: quamvis itaque seniorum Pulsui non nimis, aut non omnino esse fidendum quidam inexperti asserant, frequenti doctus experientiâ internum eorum habitum, statumque, & quibus maxime pares remediis vires habeant, quæque vitæ diuturnioris spes affulgeat, indiciis haud obscuris, ac rarò fallentibus conicere soleo. Quamvis, cum mortis metu mortem accelerandam judico, ipsi ægro mentem quandoque prudenter dissimulem.

SECT. VI.

Dieta.

Diætâ, seu ipsa victûs ratione variari *Pulsus* licet notius sit quam ut dici debeat, quia tamen pauci forte hanc variationem propiùs inspexerunt, paucis eam iis indicabo, qui rem minùs considerarunt. Diætam autem

autem quamvis pro tenui tantum victu Medici plerique usurpent, latiore hic sensu sumo prout quamcumque etiam victûs rationem sonat, quo nomine quodcumque pariter corporis exercitium intelligendum venit. Cum itaque voluptas, teste Tullio, alia gutturis, Alia ventris sit, non levis ab utroque hoc fonte Pulsûs variatio existit: ac primò quidem Epicureorum more, qui cibus se, vinoque in dies ingurgitant, ut obtusum his plerumque ingenium, hebetes oculi, pigrumque corpus, ita & venæ micatio hebetior, esse solet; nisi forte ut sæpe contingit illiberalior compotatio nutantem eam, ac quasi ebriam reddiderit: cum enim tres ipsas, aut quatuor etiam horas comestioni, carniû præsertim, quotidie fere non pauci impendant, donec appetitus non tantum compressus, famelique sedata, sed dum insita Palato gustandi facultas sublata fuerit; Necessè prorsus est, innatum calorem aut penitus extinguui, aut certè eousque

imminui, ut arteriæ jam musculique
movere se eodem, quo prius impetu,
nequeant : unde labefactatis spiritu-
um, arteriarumque viribus, motus qui-
dam veluti vertiginis in pulsu oritur
non multum absimilis trochi, absolu-
tis circulationibus innumeris jam ex-
pirantis, titubationi : quod quidem in
causâ est cur mirum mihi non videat-
ur, si repentinâ interdum ejusmodi
homines morte de medio tollantur,
cum vacillans *Pulsatio* præsens semper
periculum non nisi præsentis remedio
submovendum portendat. Qui con-
trariam omnino vitæ rationem ine-
unt, corpusque aut electione, aut ne-
cessitate emaciant, tenuissimo, lentis-
simoque Pulsûs motu virium deliqui-
um, animique etiam forte propinquum
ostendunt. Fieri enim nequit ut dila-
tationis, contractionisque in musculis
motus validior sit, ubi solito diu sup-
plemento muscoli caruerint. Qui
autem naturam neque cibis, neque
potu, neque somno obruunt, nec ni-
miis

miis jejuniis, vigiliisque debilitant; sed *auream* diligunt, servantque in omnibus vitæ muniis *Mediocritem*, hos æquabilis venarum micatio omnis securos casus facit: Si quæ tamen variatio contigerit, hæc fere oritur, vel a violentiore quopiam exercitio, ut equitatione, cursu, speculatione, &c. vel a subitâ temporis mutatione, cui etiam temperatiores quantumvis tranquilli temperamenti obnoxii sunt: sed ut à causâ externâ hæc omnis varietas emanat, ita hæc sublatâ, ipsa quoque definit. Languescentem tamen in his diutius à sumpto cibo, remissumque Pulsum quandoque percipies; quem cave propterea mali ominis existimes: naturæ enim tantum desiderium, non morbum indicat; cum sumpto solitis horis cibo fortiolem Tangenti diastolem mox exhibeat. De iis quæ nullius in voluptatum etiam legitimarum usu *Dietæ* rationem habent, nihil habeo, quod dicam peculiari observatione dignum, ni quod efferatius quamdiu

C 2

vegetæ

vegetæ sunt vires, micent his venæ, quæ, corpore, infami commercio, jam prorsus effœto, reciprocantes *Diaſtoles*, ſyſtolesque motus non niſi interruptis temporum intervallis exhibeant.

S E C T. VII.

Paſſio.

A Nimi Pathemata, ſeu Paſſiones variam venæ micationem inducere nemini mirum videri debet; cum apertis, perſpicuiſque modis ipſa etiam corpora noſtra moveant: quod ex oculorum ſcintillatione, extinc-tione, languore, Pallore vultûs, ac rubore, cæteris-que efferatis, quos immoderatio animi commotio gignit, motibus ſat ſuperque vel me tacente eluceſcit. Sed ut quid hac ſuper re à me propiùs obſervatum ſit, paucis exponam: tantam ſæpenumero animadverti à metu, *Pulſûs* mutationem ut jam jam ani-mam

nam eum exhalaturum, quem nimis oppresserat metus, existimarem. Turbata enim primò venæ micatio, mox refuga, tum fluctuans, circumacta deinde, ac denique pene nulla prætenuitate videbatur: quod scilicet refluxo ad cor nimiam copiam sanguine, & ipsum opprimeretur, & Musculi, Arteriæ, venæque auxiliaribus spirituum ad motum copiis destituerentur. E contra ubi commotis subito fibris præcordia exultant, seu quoties nimia Musculorum, Arteriarumque relaxatio nimio ex Gaudio contingit, Plenus adeo, frequensque ferit tactum Pulsus, ut quia violentus nimium, ni quantocyus sedetur, vehementiorem in momenta cordis palpitationem indicibus hæud obscuris, mortemque interdum ipsam in viciniâ indicet, cum non semel dilatatis nimium nimio Gaudio fibris, ipsa spirituum dissipatio homines de medio sustulerit. Operosi opus laboris foret speciatim exponere, quid reliquæ in *Venæ micationem*

passiones queant, cum suâ quisq; experi-
entiâ discere id, ac docere possit : quem
enim graviores adeo occupatum cu-
ræ tenent, ut insomnes etiam noctes
sæpe invitus traducat, debilem is sen-
tit, atque inæqualem venæ micatio-
nem, quod *Labor actus in orbem*, cogi-
tationumque in momenta recurren-
tium quasi turmæ, auxiliares, de qui-
bus mox, spirituum copias, aut oppri-
mant, aut aliò, ad caput puta, cerebrum-
que ab extremis, Mediisque Microcos-
mi plagis avocent. Consopitum pa-
riter tenet diuturnior animi mœror
Pulsus, adeo ut hoc eum, aut non
absimili morbo laborare tutò pronun-
tiare possis, cui viribus cæteroquin
firmis, valetudineque reipsâ, atque in
speciem integrâ vena micat profundi-
ùs, Tenuique, sed frequenti, atque
acutâ quodammodo diastole tactum
ferit : sed nihil magis immutat *Pulsus*
micationem, quam vehementior iræ im-
petus : Quasi enim unâ *Erusque*, no-
tasque ruerent, creberque procellis *Afri-*
cus,

cus, ingentes humano in corpore humorum veluti fluctus tollit: unde non vultûs modò immutatio, sed & Pulsûs quoque contingit tanta interdum, ut correptum subitâ irâ hominem dirissimis æstuum febrilium paroxysmis concuti ex *Pulsu* crederes: qui tamen micationem mox suam remittit, ubi à primo quis iracundiæ impetu respirare nonnihil cœperit, ac tandem denique ipsa cum viribus Pulsatio interdum omnis evanescit, aut certe spirituum agitatorum aufugio, debilis adeo, quem vicit ira, evadit, ut contracto inde morbo in dies postmodum contabescat. Ex quibus omnibus colligere licet, Quia scēminas minùs masculæ virtutis, passiones non in dies modò, sed & in horas, ac momenta etiam pene singula exagitant, nihil instabilius, incertiùsque earum esse *Pulsu*, utpote quem nunc amor, nunc odium, nunc ira, nunc invidia, modò tristitia, modò Gaudium, fusæ interdum lacrymæ, risus inter-

dum muliebri modo effusus quovis
 sæpius die immutare soleant : *adeo*
varium est, ac mutabile semper fæmi-
na.

SECT. VIII.

Morbis.

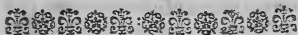
OBviam variis in Morbis Pulsûs
 variationem observare accura-
 tiùs tanti in re Apollineâ momenti,
 est, ut ei medico neminem tutò fidere
 posse putem, qui peculiari hanc studio
 non didicerit : non paucos tamen in-
 ter celebriores etiam reperias , qui
 ad ægros accersiti, aut Pulsûm vix at-
 trecentent , aut supinâ Motuum Pul-
 sui peculiarium ignorantia præsentem
 ægrotantis statum non intelligunt ;
 de quo tamen, quod incitiæ sibi no-
 men à silentio metuant, sciolorum more
 audacter pronuncient : quos ut ad
 hoc, ipsâ impositum ab arte munus
 aptiores

aptiores reddam, quæ præcipuæ variis in Morbis Pulsuum mutationes contingant, paucis dicam, quamvis suâ quisque experienciâ, melius forte has, quam alienis ex observationibus discere possit. In febribus itaque generatim assero triplicem pro triplici horum morborum quasi ætate contingere variationem: aliter enim micat vena sub Morbi initium, aliter in statu, aliter sub finem: turbatus enim est primùm Pulsus, nec sat extricatus, tum liberior, ac plenus, denique debiliior, unâque hac debilitate à saniore Pulsu distinctus: quoties autem ab artuum fremitu, totiusque corporis horrore, seu tremore paroxysmus inchoatur, tenuiter tum vena micat, at celerimè, opprimique quodammodo videtur, quod forte heterogeneæ, quibus fermentatio promovetur, particulæ minùs adhuc perfectè comminutæ, commixtæque sanguini fuerint: ubi enim, sedato post aliquod tempus tremore, solitus succedit æstus, extricator, Pleniorque

Pleniorque percipitur *Micatio*, quam nimius semper diastoles impetus comitatur, nec non inæqualis interdum diastoles, systolesque reciprocatio, si præsertim Scorbutici quidpiam admixtum fuerit. Scorbuticis enim, histericisque incertus adeo, vagusque Pulsus est, ut qui horum morborum indolem minùs noverit, tum sæpe hominem morti proximum judicaturus sit, cum nullum mortis periculum adest. Qui his enim, aliisque id genus, morbis laborant, obstructo interiùs liquoris alimentitii ultro citroque comeatu, deliquium patiuntur interdum, quod patefacto rursus remediis appositis aditu desinit. Quamvis contingat interdum, ut incertum hoc Pulsus symptoma consecuta subito mors medicum fallat: quocirca frequenter, sæviente morbo, quovis die Pulsus attendendus est: cujus inæquales per intervalla subsultus ex nimia eorundem duratione periculo non vacare medicus judicabit: ictericis jam, aquaque

que intercute laborantibus, non ab-
simili plerumque motu venæ micant, in-
tricato Scilicet, impedito, interrupto-
que sæpius ob stagnantes variis in cor-
poris vasis humores : quamvis poste-
riorum, quam priorum peior longe
conditio sit. Contra qui podagrâ la-
borant, libero omnino, expeditoque
Pulsu gaudent, nisi ipsa doloris vehe-
mentia febrilem, ut fit, paroxysmum
induxerit : in his siquidem, qui mus-
culos aliàs, arteriasque irretiret humor,
ad pedes prolabi videtur : unde forte
est, Quod Podagrici cæterorum se-
num more vix unquam delirent, sed
ad extremam usque senectutem libera
discernendi, dijudicandique de rebus fa-
cultate potiantur. De peste affectis
inter quos versatus aliquando sum, ni-
hil meo quidem iudicio certi statui po-
test : quos tamen hac infectos videre
mihi licuit, in his eundem fere, quem
in Asthmate laborantibus, hoc est mi-
rum in modum oppressum semper
Pulsum animadverti, nisi quando ni-
mius

mius dolor insolitum febris ardorem induxerit: sed ut quæcumque variis in Morbis de Pulsuum variatione observata à me diligentius sunt, in pauca contraham: singularium enim casuum infinitus numerus cum sit, eorum omnium enumerationem frustra quis aggrederetur: *Omnis Pulsûs Motus solito Citatior, Occultatio, Circulatio, Recessus, Titubatio, Subsultus, vel Immutatum jam corporis habitum indicant, vel eo, qui mox magis percipiatur, modo, immutandum prædicunt.*

Pars Posterior

D E

Varietate PULSUS.

S E C T. I.

Pulsus æqualis, Pulsus inæqualis.

E Pulsûs variatione, de quâ hætenus, *Pulsuum* varietas nascitur: quotuplici enim modo Pulsus variatur, totuplex omnino assignari Pulsus poterit: ea tamen Pulsuum genera tantum recensebo, quæ frequenti mihi experientiâ distinctiùs observare licuit, quorum

quorum etiam signa, quantum ipso ex eventu assequi potui, prognostica paucis indicabo : ut igitur à notissimâ *Pulsûs* in æqualem, atque inæqualem divisione initium ducamus , Pulsus omnis inæqualis est, & dicitur non tantum cujus inæquales sunt *Micationes*, hoc est nunc celeriores, nunc pigriores, sed cujus pariter in tactum peritum impressio nunc debilior, nunc fortior percipitur : utraque inæqualitas à minùs libera sanguinis, quocumq; demum modo res explicetur, circulatione proficiscitur : Priorem quidem posteriore longe minùs periculofam semper comperi : intemperiem enim licet non mediocrem prodât, adesse tamen, quibus superetur, vires ostendit : quapropter quantavis sit per intervalla micationis velocitas, ac quantacumque sit ejusdem per intervalla tarditas, modo interim comitetur æqualitas, nihil est quod desperet medicus , & cum vegetam hinc quamvis oppugnatam validè naturam conjicere possit,

possit, animum non despondeat, sed ea audeat intrepidus præscribere, quæ habitâ tamen omnium adjunctorum ratione virtutis Paulò fortioris sint: quoties autem *Micationis* inæqualitas ejusmodi est, ut nunc Pulsus fortiore feriat ictum tactu, nunc languidiore, eoque, qui vix fere percipi possit: Nihil tum, cæteris paribus, tutum puta: luctatur enim cum hoste natura, periculumque est, ne subitò opprimatur: quare omnes ingenii nervos Æsculapii filius contendat ut ea excogitet remedia; quæ paulatim potius, quam uno statim impetu Morbum expugnent: eò enim augustiarum jam ventum est, ut naturæ, nec respirare, nec expirare liberè liceat. Hanc porro *Pulsûs* inæqualitatem, quia etiam ex iis quorum maximè interest, perpauci discernunt, in utramque sæpe aurem stertunt, Dum in omnem rei eventum ipsis invigilandum est, ne æger, præter opinionem medici, ut sit, nec præmonitus animam efflet. Summi itaque momenti

momenti est fortio rem inter, ac languidiorem dia stoles motum discernere, ut & suo fungatur Medicus officio, & moribundus suo, si res forte suas, negotiaque, necdum composuerit: ut enim temerarii, atque ignorantis est apparen te nullo certiore mortis indicio mortem cuiquam prædicere, ita ignavus omnino est, nec nimium Christianus qui mortis verosimiliter proximæ præscius morientem non admonet periculi: posterior autem hæc Pulsûs inæqualitas in omnibus fere morbo Chronico laborantibus, aut diuternâ tabe jam pene confectis observatur, in febribus frequenter, ac plerumque ipso ante mortem triduo, quatrduove: Priorem verò in venis *Micationem* omni fere acutiori morbo communem reperies, quæ quanquam præsens periculum nullum arguat, Medico tamen ut negligentius se gerat, occasio esse non debet. *Pulsus enim inæqualiter pernix, sæpe in Pulsum inæqualiter sensu prædicto Pulsantem,*
quem

quem periculosum diximus, degenerat: memini siquidem ab homine jam quadragenario, quem per biennium quartana vexarat, me aliquando esse accersitum, ut meam de eo, in quo tum erat statu, sententiam exquireret: hominem itaque bono animo esse jussi, licet ex inæquali *Micationis* pernicitate periculum quidem, sed nondum proximum conjicerem: postero autem die regressus immutatum jam omnino Pulsum offendi, utpote qui, ubi semel fortiore tactum diastole feriisset, quasi jam fatigatus, aut fatiscens penitus, ter continuè, quaterque, debiliter admodum feriret: quod certum nimis mihi indicium mortis proximæ erat: quæ, tertio post die, præter omnium opinionem contigit.

SECT. II.

Pulsus continuus, Pulsus interruptus.

QUamvis omnes Pulsuum divisiones ad distinctionem superiùs expositam reduci queant, quia tamen summa Pulsus inter inæquales varietas existit, hanc ipsam particulatim exponi necesse est: Pulsus autem continui nomine eum hîc subintelligimus: cujus systole, ac diastole æqualibus temporum spatiis continuè fiunt: quo sensu, sanis æque, ægrisque communis est, hoc tantum discrimine, quod elatior in his, si præsertim febris adfuerit, remissior sit, atque æquabilior in istis: ejuscemodi autem venæ micatio, quâvis facilè, ab humore quovis obvio, obstructione intercipitur, unde & interceptus, seu interruptus dici poterit duplici omnino sensu, vel ob minorem solito

solito impulsus, vel ob nimis diuturnam micationum intervalla: quoties autem priore sensu Pulsus inæqualis fit, imminui sensim, atterique ægrotanti vires certò Scias; hinc itaque pro ratione morbi, & temperamenti majus, minusve periculum pronuntiabis: si enim à fame tantum diuturniore *Micatione* forte elanguerit, ab assumpto statim alimento robustior evadit: at quando elatiorem, ut contingit in febribus, Pulsus, humilior exceperit, æquivocum boni Scilicet æque, atque mali omen est: quid igitur reipsa præfagiat, prudentis medici est ex omnibus adjunctis discernere: jam cum sensu posteriore quædam micationum interruptio fit, periculosa plenum opus alex medico incumbit: vel enim mors in propinquo est, si præsertim virium à prævio morbo attritio præcesserit, vel subitum animi deliquium, paralyfis, Apoplexia, Carus, Coma, aliive id genus, morbi imminet: hæc enim *Pulsus* quasi statio, obstructos

plerosque Microcosmi aditus, viasque significant, quæ ni quantocyus *deobstruentibus* patefiant, inopinatam ægroto in momenta suffocationem minantur: hujuscemodi, quos Splen dive-xat, patiuntur sæpe venæ micationem: in quibus tamen ni febris, Catharrus, aljave quæpiam mala ingruant, periculi fere omnis expers est, licet dolorem, animique perturbationem comites interdum habeat. Si autem interruptio non continua, sed per intervalla tantum, restituto scilicet identidem sibi Pulsu contingat, Remediis leniter deobstruentibus eget æger, quibus capax adhuc luctæ natura ro-boretur: quoties autem exiguis tantum temporum intervallis micationis interruptio fit, quamvis præsens periculum non adsit, negligentius se medicus gerere non debet, quod mutatio repentina, quæ remediorum omnium opportunitatem præoccupet, contingere possit: quod quidem non temere sed experienciâ doctus, & conscientia

tiâ tactus dico: evenit enim aliquando ut quispiam meæ commissus curæ, sed leni in speciem morbo laborans præter meam & omnium opinionem spiritum emiseric, cum nullum tamen instantis fati indicium præluxisset: valebat siquidem viribus, omniaque vitæ munia sanorum instar peragebat, nullique, nisi sibipssi, & mihi æger videbatur, quod ex Pulsu exiguis intervallis interrupto subodorabar; quamvis nihil admodum sinistri inde ominis metuerem; sed venæ motus repente adeo immutatus est, ut vix decies intra primum horæ minutum vena micaret, ac tandem, extremis etiam, ut tum fit, sed frustra adhibitis remediis, unâ cum vitâ micare desierit. Felicius mihi, quia diligentius omnia examinaram, nihilq; neglexeram, Alexandri Hendersonii pii doctiq; Ecclesiæ Anglicanæ sacerdotis curatio successit: is eò debilitatis processerat, ut nec incedere, nec gradus ad cubiculum conscendere posset, intumescuntibus interea cruri-

bus, reliquisque deficientis oppressæque naturæ signis adeo jam manifestis, ut quibus notus erat, curandum minimè sperarent: quæcumque autem extrinsecus apparebant, minorem mihi metum, quam ipsa Pulsûs interruptio, creabant: quem tamen, interim metus mei causâ, homini quod timidior videretur, dissimulata, conveniente Diætâ, aptis Catharticis, decoctisque Armoraciæ, vinoque chalybeato ex peculiari præscripto meo pristinæ valetudini ita restitui, ut jam sanus, alacerque, quocumque negotia vocant, etiam pedes ire possit.

SECT. III.

Pulsus intensus, Pulsus remissus.

Pulsus intensus duplici omnino sensu dicitur, vel quia arcûs instar tenditur, vel quia multiplicatis in
momenta

momenta pulsationibus, caloris, reli-
quarumque qualitatum instar quasi
intenditur: utrovis autem modo u-
surpetur, intemperiem non levem sig-
nificat: priore enim sensu intensio o-
ritur à nimia musculorum, arteriarum,
venarumque turgescentiâ: quâ fit ut
diastole tactum pressius solito afficiat:
posteriore sensu à nimia pulsationum
multiplicitate, seu frequentia existit:
ut enim multi sibi invicem additi ca-
loris gradus intensum calorem effici-
unt, ita supervenientes sibi nullo fere
temporis intervallo micationes, seu
Pulsationes, quamdam quasi Pulsûs
intensionem Gignunt: contraria autem
remissio contrariis omnino modis con-
tingit: remittit enim sese Pulsus, cum
non adeo tenditur, aut tactui potius
non adeo obtenditur, vel cum rariores
quamvis æque forte validæ, fiunt Pul-
sationes: de utroque autem Pulsu op-
posita omnia pronunciamus: prior
enim in sanis sæpe, ægrisque semper in
calido febris paroxismo percipitur,

posterior rariùs in vegetis, morboque omni liberis, nisi peculiaris quædam temperamenti adfuerit debilitas, reperitur: prior in sanis ab ingurgitatione, ciboque nimio, posterior à fame, prostratisque jejuniis viribus oritur: priorem in ægris gignit turbatio humorum præter morem fermentatio, posteriorem, aut morbi recessus, aut virium nimia ex morbo acutiore attritio: quocirca morbis in acutis Pulsus remissior, intensiore, meo quidem iudicio, aliquando periculosior est: quamdiu enim intensio perseverat, vires adhuc supersunt, quarum, & remedium ope victoriam meritò speres: quando verò præviâ ex morbo spirituum consumptione remissior percipitur *Micatio*, metuendum omnino est, ne hæc remissio non recedentis mali, sed deficientis vitæ postrema quasi palpitatio sit: quâ quidem subitâ Pulsus quasi fatigati remissione insigniter deceptum haud ita pridem quæpiam scio: restitutum is optimis remediis suis

fuis ægrum summis in angustiis prope miraculo identidem afferebat, qui tamen mox emissio spiritu, humanâ omni infirmitate liberatus est; quod, ut ego quidem ex assumptorum medicamentorum, Chymica autem erant, naturâ, conjiciebam, superstities, quæ perexiguæ erant, vires, spiritûsque nimia calidorum spirituum dosis extinxisset. Cæterum plus vice simplice observatum à me est, eos etiam qui integra fruuntur valetudine Pulsûm pati per intervalla æquo mitiorem, vel ob inediam diutius toleratam, vel ob spiritus nimio corporis labore consumptos, vel denique ob constantem cogitandi, meditandique seria consuetudinem: quibus, virium, assumpto cibo, refocillatione facilè micatio integra restituitur. Cæterum quod ad Pulsûm intensum ab insolitâ Pulsationum multiplicitate natum attinet; quod & fortier, & frequenter tactum feriat, maximè turbatum intus, confusumque humorum motum, atque ip-

sam

sam morbi plerumque exacerbationem, statumque indicat, ex quo declinatio brevi, vel in pejus, vel in melius expectanda est : quare omnium tum horarum medicus sit, oportet, hoc est omnem tum artem adhibeat, ne quid tanto in discrimine aberret, effati semper hujus memor peccata omissionis leviora esse peccatis commissionis. Natura enim hoc in casu aliquamdiu colluctata cum hoste, innatâ sibi virtute triumphat; parcè itaque, & cautè medicamenta ægro, hoc in statu, constituto præscribat : eum enim sanioris judicii homines medicum præstantiorem reputabunt, non qui magno remediorum apparatu, sed qui paucissimis, iisque tantum necessariis morbum profligarit.

SECT. IV.

Pulsus profundus, Pulsus superficialis.

PUlsum superficiale voco, quem non nisi leni contactu, ac quasi superficiali, profundum verò quem pressiore tantum percipimus: prior plerumque reperitur in iis qui ad illud propiùs temperamentum accedunt quod *ad pondus* vulgò dicitur: cum enim liberrimo in his motu sanguis circumferatur, musculique, arteriæ, atque venæ expeditissimè moveantur, extimas validiùs partes arteria ferit: hæc tamen impressio ob summam spirituum à tenuitate pernecitatem ab eo non percipitur, qui fortiore venam contractione premit: in hujuscemodi itaque venæ micationem circa jugulum, temporaque faciliùs, quam alibi sentimus: quod qui minùs norunt, pessimi

peffimi ominis loco habent, cum tamen extrema hæc, ut ita loquar, ac quasi superficialis venæ micatio eo tantum sensu finistri quid portendat, quod constitutam jam in summo gradu valetudinem indicet, è quo quis nisi in ægritudinem deturbari nequit: hujusmodi porro *Pulsus* in omnibus reperies, quos Galli, *sans soucy* hoc est curis omnibus liberos vocant: de hilari itaque animo, nulloque negotiorum æstu, turbato hinc pronunciare, nec abs re, nec imperitè poteris. Jam *Pulsus ad profundum* quod attinet, & gravia, & præsentia mala, non nisi præsentibus remediis tollenda denotat: in quocumque enim *profundior* perceperis *Pulsus*, hunc pronuncia audacter, atque omnis erroris securus, variis tum corporis, tum animi pathematis affligi: huic enim aut *tardante senectâ sanguis habet*, aut obstructis, vario, noxioque humore meatibus, aliquibi, præsentissimo Microcosmi periculo stagnat. Quare profundius vena

micat

micat his fere semper, qui aut asthma-
te laborant, aut caro, Apoplexia, Co-
mate, Lethargo, Hydrope corripium-
tur : hos enim morbos, atque, id ge-
nus, alios ab impedito, ultro citroque
commeatu proficisci nemo nescit : con-
tingit tamen non rarò profundus iis
Pulsus quos nihil horum vexat : sed
tum gravis plerumq; ob curas animus,
ac quasi ad se reductus est: metus enim
in his futuri, contractaque ex præterito
tristitia, horum spiritus, motusque
omnes intrò sæpe cogunt, contrahunt-
que. Senioribus itaque, atque ætate
provehentibus *profundiùs* micare so-
let Pulsus, quam florentibus ætate, aut
junioribus. Quoties autem graviore
quis morbo corripitur, si præsertim à
Melancholiâ originem duxisse is videat-
ur, accuratior *Pulsus* ratio habenda
est : profundior enim si fuerit Pulsatio,
periculum non leve imminet ob op-
pressas variâ obstructione vires; &
quamvis febris tum omnis abesse vi-
deatur, cave propterea securus obdor-
mias,

mias, aut negligentius te circa ægrotum geras: præterquam enim quod interna sæpe febris intus se contineat, subito sæpe opprimitur æger, aut quædam lymphæ in Thoracem metastasi, aut repentino, præ debilitate, deliquo vivis excedit: quare, Cardiacis, aperientibus, idoneisque, & fortioribus etiam, si videatur, Catharticis extricanda quantocyùs hoc in casu natura est, ne sibi derelicta fatiscat. Nul- lum autem, ubi hoc symptoma ingruit, efficacius venæ sectione remedium comperi, in iis præsertim, quos florida adhuc ætas beat: quamvis raturum in genere fixumque haberi possit aptis, ægrum, *aperientibus*, aut lenioribus etiam per intervalla Catharticis illico sublevandum, quoties hoc in venæ micatione symptoma elucescit.

S E C T. V.

*Pulsus Subsultorius, Tremulus,
Erraticus.*

Pulsus nullus incertioris Subsultorio ominis: subsilit enim, & quasi Subsultum vicibus interruptis tactum ferit plurimis ex causis. Venæ si quidem Subsultum gignit interdum violentum corporis exercitium, equitatio puta, cursusque, aut deambulatio citatior, interdum frigus immoderatum, calorque immodicus, sæpe nimia ciborum ingurgitatio, aliquando fames nimia: quæcumque demum extrinsecus, aut intrinsecus contingunt, inordinatam hanc Pulsûs micationem inducere possunt: præcipuè tamen ac frequentius obstructi in corpore quâcumque ex causâ humorum com meatus: unde Hystericis sæpe, Splenicis, Ictericis, Hydropicis, Paralyticis ex quacumque

cumque fere in Microcosmo, aut etiam in megalocosmo, mutatione venæ turbatior subsilit: quapropter ægro-
tantis statum omnibus ex adjunctis diligenter medicus perpendat, priusquam ex inordinato venæ Subsultu duræ propheta sortis sit: licet enim mortem aliquot sæpe diebus antecedat, Sæpius tamen non ex virium attritione, sed ex leni, à lymphâ quâpiam, concreto humore, flatu, obstructione oritur, quam ipsa sæpe natura nullis roborata remediis superat: quare cum nec febris, nec Catharrus, nullusve alius ingruit morbus, in tuto, quantumvis vena subsiliat, omnia sunt, nisi majoris cautelæ gratiâ lene quis Catharticum, deobstruensve quodpiam remedium præscribere voluerit.

De Pulsu Tremulo aliter omnino statuendum est: cum enim hic oriatur à fatiscente jam viribus exhaustis naturâ, par prope miraculo curatio futura est: quod idcirco hîc loci addo quia
non

nonnullos quibus vena trepidabat, gyrabatque quodammodo pristinam. Scio rediisse ad sanitatem, vel occultarum naturæ virium vi, vel specificorum remediorum virtute. Hoc itaque fere tantum in casu extrema adhibeat medicus remedia, ac dubia etiam potius quam nulla; periculi interim ægrotantem serio moneat, jubeatque ut ad emigrationem tempestivè se disponat: Hoc enim Medici Christiani officium est.

Quod jam ad *Erraticum Pulsum* atinet, quid reipsâ sit ex ipsâ voce sat elucescit: Quoties enim Microcosmi Machina a diuturniore præsertim morbo dissolvi incipit; hujus dissolutionis, præsens, certissimumque indicium est, erratica, incertaque venæ micatio: Solitis enim tum in locis, aut rarò, aut vix micat; & nunc hæc, nunc illic percipitur, ac diu nusquam: Paulatim siquidem ita Pulsus recedit, ut nullibi nisi forte circa jugu-

E lum

lum *Temporaque* tactui quantumvis perito sese offerat: quod cum contingit, paucis plerumque minutis mors abest: sæpe enim id non accidit, nisi voce jam sublatâ, sensuque in extremis præsertim artubus omnino desinente: quibus in angustiis nulla amplius medicus remedia nisi frustra præscripserit, quamvis spiritus Cornu cervi, salis ammomaci, aut etiam sanguinis humani, de quo præclarus Illustrissimi *Boyllii* tractatus extat, Ita nonnullos aliquando recreaverit, ut ad se quasi resuscitati redierint, compotesque tamdiu permanferint sui, donec condito testamento hæredibus litium materiam subtraxerint.

F I N I S.